

Pri snovanju posojilnic je imel Raiffeisen sledeča načela: Vsaka vas ali vsaj vsaka županija naj ima svojo posojilnico. Posojilnico naj vodijo kmetje sami; najboljši občani naj stopijo na čelo denarni zadrugi. Vodijo naj zavod brezplačno; le „računar“ naj dobi primerno nagrado, ki naj bode kolikor mogoče vedno jednaka, če tudi je dela več, kakor prvotno in navadno. Kmetje, kateri kot udje pristopajo, naj se neomejeno zavežejo zadrugi s svojim poroštvom. Deležev naj posojilnica ne jemlje; kmet ne more deležev plačevati, denarja potrebuje za kmetovanje. Saj njegova kmetija, živina in poljsko orodje njegovo dajejo dovolj varnosti pri zadrugi z neomejenim poroštvom. Obresti od posojil naj posojilnica ne jemlje naprej. Da ima denarna sredstva za posojevanje, skrbi naj za hranilne vloge.

Posojuje naj se po Raiffeisenovem nasvetu le na zadolžnice; menice so pri njegovih zavodih izključene. Čisti dobiček se ne razdeljuje mej člane, ampak prideva k prihranjeni zalogi (rezervnemu fondu), do katerega posamezni udje nimajo pravice, marveč le vsesкупna posojilnica. Če bi se posojilnica razdružila, si tudi združniki te zaloge ne smejo prisvojiti. Ona ostane marveč, kakor kakošna ustanova, nedotakljiva, ima se le obrestonosno naložiti dotlej, da se ustanovi nova posojilnica, ki je zopet kot svojo last prevzame. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Svetlobarvne usnjate rokavice se osnažijo, če jih drgneš s platneno cunjjo, katero si namočil v pomerančnem soku. Rokavice drgni tako dolgo, da izgine vsa vlaga, potem jih pa obriši še z gorko cunjjo. Rokavice so potem kakor nove.

Dober jesih se napravi, če se vzame liter vode, liter vina ali pa jabolčnika in skupaj zmeša ter 90 g svežega kruha notri vrže in postavi na kak gorek kraj kacih osem dnij. Potem se precedi jesih skozi robec v kako posodo.

Kmetijstvo.

Potreba preuredbe domovinskega zakona iz l. 1863.

(Utemeljeval v deželni zboru posl. Povše.)

(Dalje.)

Znan mi je slučaj, ki se je prigodil v občini Dvor pri Žužemberku, da je dobilo županstvo nalog, poravnati od mestnega magistrata v Budimpešti doposlani račun, ki je presegal 800 gld. za oskrbovanje neke ženske, ki je bila soproga rojenega Dvorčana, ki je pred veliko leti šel z doma v Budimpešto, kjer je kot kovač deloval. Kdor pozna malo revno občino dvorsko, priznal bo, da je ta ogromna svota, katero ima le za jedno ondi domovno opravičeno osebo, katere pa nihče nikdar videl in poznal ni, poravnati, grozno breme. Obžalujem, da nimam razkaza na razpolago, koliko posamezne občine imajo naklad za oskrbovanje svojih občinskih revežev, spominjam

pa se še izkazov, kakoršne izdaje vsako leto deželni zbor goriški, iz katerih je bilo razvideti, da morajo nekatere občine po 100, 150 in več procentov naklad le za poplačanje računov za oskrbovanje ubožcov nositi!

Dovolil sem si rabiti besedo, da je naš deželni zbor dolžan potegniti se za preuredbo domovinskega zakona; to utemeljujem pa s tem, da je prav naša dežela, ki daje velik kontingent delavnih močij velikemu trgovskemu mestu Trstu. Desetletja preteko, nihče več ne pozna moža, ki se je postaral in s svojim delom pripomogel k blagostanju ondotnih veletržcev, katerega pa so kot izžmeto citrono vrgli v smeti — to je, mož postal je nezmožen za trpisko delo, zbolel je in hajd ž njim v bolnišnico ali domov, naj zanj skrbi domovinska občina. Slavna gospoda, le pogledjte račune, katere nam predlaga v odobrenje deželni odbor in našli bodete vsako leto velike svote, katere plačuje naša dežela tržaški bolnici za kranjske svoje rojake, ki pa ondot morda že desetletja delujejo. Da to z uradnimi številkami dokažem, navajam, da se po teh izkazih ministerstva v Trstu izmed ondotnih 100 prebivalcev le 45 domovno opravičenih in 55, ki nimajo ondotne domovne pravice.

Opustim priliko, ki mu je dana pri tem predmetu, dokazovati, koliko trpe kmetske občine osobito kmetski gospodarji s tem, da odhajajo najboljši delavci od doma v mesta, katera se, kakor nam zadnja desetletja kažejo, silno množe, tako, da je nastalo hudo pomanjkanje poslov na kmetih, ker slab položaj našega kmetijstva ne zmore tako plačevati delavcev, kakor mesta. Vsekako pa so kmetski kraji opravičeni zahtevati, da so oproščeni skrbeti za v mestih in tovarnah onemogle svoje rojake.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Iz stare smetane napraviš dobro surovo maslo, ako včasih prideneš malo soli smetani. Tako surovo maslo nima neprijetnega okusa in se tudi rajše pini.

Jabolčne in hrušve peške rajše kalé, če jih pred sajenjem štiriindvajset ur namakamo v apneni vodi.

Rac ne dajaj valit zgodaj pomladi. Veliko pomladnih jajec se ne izleže, ker niso oplojena in mlade račice, ki se tako zgodaj zležjo počasi rasto, ker jim manjka zelene krme.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

VI.

(Dalje.)

— Res je, a so vendar beli, ti so pa zamorci, potomci Hamovi, katere je Bog ustvaril za to, da služijo belcem. Jug jim nikoli ne bode priznal volilne pravice.

— Vendar so mi znani dva ali trije slučajji, ko so zamorci volili; posebno kadar so jih vaši agitatorji pregovorili, da so glasovali za vas. Če zamorec more voliti demokrata, zakaj ne bi mogel republikanca?